

Assaig David Castillo

Molas i l'avantguarda

Un dels interessos principals de Joaquim Molas (Barcelona, 1930) han estat les avantguardes històriques, que des de la Primera Guerra Mundial van sacsejar el panorama del segle XX. Diuen que quan André Breton i Louis Aragon es van trobar en els hospitals de campanya dels enormes fronts militars de la guerra es van adonar que tot no podia continuar com fins aleshores. Ho van constatar *in situ*, com ho farien en altres camps, per exemple la fenomenologia en la filosofia. Res no tornaria ser com abans després de Verdun. Al nostre país, furgó de cua en tantes coses, les avantguardes van tenir protagonistes com els cèlebres pintors Picasso, Miró, Dalí, Tàpies i companyia. També en els escriptors. Salvat-Papasseit i Foix marquen una línia que trenca amb la tradició anterior i construeixen vies, no tan sols per escriure o pintar diferent, sinó per llegir la realitat sense que aquesta sigui uniforme.

Un dels principals impulsors de l'última part de l'obra de Joaquim Molas, Xavier Garcia, afavoreix una recuperació d'algunes de les mostres dels estudis del mestre seguint el rastre de pròlegs, estudis, textos per a catàlegs, capítols d'obres completes i articles que havien quedat minimitzats per les pròpies inèrcies de l'edició. El conjunt, *Las vanguardias literarias en Cataluña*, és immillorable perquè té el component didàctic i de recuperació del llegat, però, alhora, mostra un contingut ideològic de primera magnitud. Llegit en conjunt, el llibre és un puzzle que ens ofereix la perspectiva d'un paisatge. Són especialment estimulants les interpretacions de l'obra de J.V. Foix i la seva construcció al llarg de dècades, que arriba fins a mitjans de la dècada dels vuitanta.

Molas (dreta) amb el seu traductor Xavier Garcia el 1994

Las vanguardias literarias en Cataluña

Autor: **Joaquim Molas** Traducció: **Xavier Garcia** Editorial: **Milenio**

Dividit en tres blocs, el primer resulta més genèric i és una bona aproximació a les avantguardes catalanes en relació amb l'originalitat i els efectes mimètics amb els moviments internacionals. És també una lectura còmplice, on trobem el Molas més didàctic, el que t'explica mentre s'explica. La segona part s'obre a partir del pròleg d'un llibre epistolar entre els pintors Torres-García i Barradas, que amb Salvat-Papasseit van formar un dels grups més creatius de l'avantguarda catalana. Precisament, el delicat i polièdric poeta és el centre d'un dels assajos més de fons del llibre, que inicia amb algunes de les declaracions d'intencions del malaguanyat escriptor i el situa entre el modernisme regeneracionista i el futurisme poètic a partir dels articles que entre 1914 i 1916 va escriure amb el pseudònim *Gorkiano*.

Particularment, m'ha interessat el capítol dedicat a *Gertrudis*, llibre de joventut de Foix. Molas, que el considera tan important com *Sol, i de dol*, reviu els comentaris de l'any 1927 de Carles Soldevila, Octavi Saltor, Tomàs Garcés, Domènec Guansé, Lluís Montanyà i Joan Oliver, que es lamentava de les dues pessetes que li havia costat el llibre i li retreia la brillant i seductora incoherència. A partir d'aquí, Molas fa una lectura extraordinària, on demostra de nou la capacitat per enfocar amb lupa els aspectes que més li criden l'atenció. Molas ha ensenyat a interpretar la literatura a moltes generacions d'universitaris en el territori gairebé anònim de les aules. Des de l'assaig és també un historiador i un filòleg de referència, fora d'ismes i lectures esbiaixades. Recuperar-lo en una lectura lliure és com aspirar oxigen: obre els capil·lars. Esperem que aquest recull s'editi també en català. *

Assaig Marta Monedero

Una qüestió de confiança

El món no se'n surt
Autor: **Tony Judt**
Traducció: **Miquel Izquierdo**
Editorial: **La Magrana**
Barcelona, 2010
Pàgines: **192**
Preu: **20 euros**

El desaparegut historiador britànic Tony Judt, mort l'agost passat pels devastadors efectes d'una esclerosi lateral múltiple (la malaltia degenerativa que també Stephen Hawking) denuncia a *El món no se'n surt* l'egoisme contemporani en aquesta era d'inseguretat econòmica, física i política; amb una societat del benestar assetjada per un entorn laboral amb desocupats, infraassalariats i no assegurats.

Amb un llenguatge accessible per a tothom, especialment per als joves (fins i tot per a aquells desil·lusionats amb la política), aquest assaig pòstum, combatiu i esperançador, honest i rigorós, alerta del perill de les

retallades en la despesa pública a causa de la crisi. En aquest sentit, *El món no se'n surt* esdevé un manual oportú i actual.

Nascut en una família jueva del Regne Unit el 1948, Judt va viure en un quibuts a Israel, una experiència que el modelaria com a sionista d'esquerres fins a l'extrem de servir com a conductor voluntari durant la Guerra dels Sis Dies. Tanmateix, aquest fervor de joventut va esmor-teir-se ben aviat i Judt viraria cap a postures més pròximes a la socialdemocràcia, que definia com "la prosa de la política contemporània europea". Així queda reflectit en els seus textos, crítics no només amb el

poder i la prominència internacional dels Estats Units, sinó amb el pes de les institucions jueves en l'arquitectura política nord-americana.

Reflexió humanista

Si la seva obra més coneguda, *Postguerra: una història d'Europa des del 1945*, era una crònica monumental (finalista del premi Pulitzer 2006), amb *El món no se'n surt*, l'historiador aprofundeix en un vessant més humanista i articula una breu però vehement declaració de principis sobre les desigualtats socials mentre trenca una defensa encesa de l'esfera pública com a valor de l'esquerra. Judt argumenta amb claredat peda-

gògica la necessitat de tenir un estat fort. Carrega contra el conformisme dominant i examina com la postguerra, les conseqüències del trencament generacional dels anys seixanta i la caiguda del comunisme ens han abocat al panorama actual, que certament no és per tirar coets.

Malgrat el títol, *El món no se'n surt* transmet amb un optimisme intel·ligent –Judt és del tot conscient que no es pot avançar sense confiança–, que la història no està escrita i no ens queda altre remei que, amb una certa perspectiva moral, reinventar les qüestions socials amb l'objectiu de combatre les desigualtats. *